

Siivola Heli

12.3.2024

Viite

Napsauta tähän ja kirjoita viite.

Yleisten asioiden neuvosto 19.3.2024

Yleisten asioiden neuvosto kokoontuu Brysselissä 19.3.2023. Suomea edustaa kokouksessa eurooppaministeri Anders Adlercreutz.

Neuvosto valmistele **maaliskuun Eurooppa-neuvostoa** (21.–22.3.) keskustelemalla Eurooppa-neuvoston päätelmäluonnoksesta, joka keskittyy etenkin Ukrainan tilanteeseen, turvallisuuteen ja puolustukseen sekä Lähi-itään. Suomi korostaa tarvetta jatkaa EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaalista tukea Ukrainalle sekä lisätä pakotteita Venäjää kohtaan. Venäjän aggressio ja muuttunut turvallisuusympäristö edellyttävät EU:lta pitkän aikavälin toimia turvallisuuden ja puolustuksen saralla. EU:n puolustusyhteistyön syventämistä on jatkettava laaja-alaisesti ja konkreettisesti. On tärkeää, että EU toimii Ukrainalle osoitettavan aseellisen tuen sekä Euroopan puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseksi. Lisäksi tulee luoda edellytyksiä Euroopan puolustusteollisen pohjan vahvistamiselle pidemmällä aikajänteellä. Suomi tukee toimia EU:n kriisivarautumisen vahvistamiseksi. Kokonaisturvallisuuden ajattelumallin edistäminen on keskeinen prioriteetti EU:n tulevassa strategisessa ohjelmassa. Tulevan komission tulisi antaa ehdotus kokonaisturvallisuuteen perustuvan varautumisunionin luomisesta. Lähi-idän osalta Suomi tukee EU:n yhtenäistä ja vahvaa toimintaa.

Neuvosto tarkastelee puheenjohtajavaltion laatimaa yhteenvetoa **vuoden 2024 eurooppalaiseen ohjausjaksoon** liittyvistä neuvoston eri kokoonpanojen toimista. Puheenjohtajavaltio esittelee eurooppalaista ohjausjaksoa 2024 koskevan päivitetyn etenemissuunnitelman. Lisäksi neuvosto toimittaa ehdotuksen suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta Eurooppa-neuvoston vahvistettavaksi. Suomi ottaa puheenjohtajan yhteenvetoraportin ja eurooppalaista ohjausjaksoa 2024 koskevan etenemissuunnitelman tiedoksi. Suomi voi hyväksyä euroalueen suositukset vuodelle 2024.

Neuvosto jatkaa keskustelua **EU:n tulevaisuudesta**, erityisesti unionin laajentumista silmällä pitäen. Suomi katsoo, että hakijamaiden omiin ansioihin ja jäsenyyuskriteerien täyttämiseen perustuva laajentuminen vahvistaa unionin omaa turvallisuutta, globaalia asemaa sekä taloudellista hyvinvointia ja edistää demokratiaa, oikeusvaltiokehitystä ja perusoikeuksien toteutumista. Liittymisprosessin rinnalla unionin tulee edetä tarvittavassa sisäisessä pohjatyössä. EU:n toimintaa on uudistettava ja tehostettava ensisijaisesti nykyisten perussopimusten puitteissa. Mahdollinen laajentuminen luo jo ennakoitua painetta uudistaa ja modernisoida EU:n tulevaa rahoituskehitystä. Suomi tunnistaa tulevan laajentumisen erityisen merkityksen EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa. Tasapainoisen ja globaalia ruokaturvaa tukevan ratkaisun löytäminen edellyttäisi nykyarvion mukaan riittävän pitkiä siirtymäaikoja sekä maataloustukijärjestelmän uudistamista vastaamaan uutta tilannetta. Suomi katsoo, että modernisoitaessa koheesiopolitiikkaa ja sen varojenjakokriteerejä tulisi entisestään painottaa EU:n ulkorajajalustan merkitystä ja niiden tulevaisuuden toimintaedellytyksiä sekä koheesiopolitiikan varojen jakautumista vaikuttavasti. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa Suomi korostaa etenkin Itä- ja Pohjois-Suomen merkitystä koko Euroopan turvallisuudelle. Suomi korostaa, että unionin laajentuminen tarkoittaisi nykyistä suurempia sisämarkkinoita ja uusia kasvumahdollisuuksia suomalaisille yrityksille.

Asialista:

Esityslistan hyväksyminen

A-kohtien hyväksyminen

a) Muut kuin lainsäädäntöasiat

b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Eurooppa-neuvoston 21. ja 22. maaliskuuta 2024 pidettävän kokouksen valmistelu:
päätelmät s. 3

Keskustelu

Eurooppalainen ohjausjakso s. 7

a) Yhteenveto neuvoston toimista vuoden 2024 eurooppalaista ohjausjaksoa varten

Keskustelu

b) Eurooppalaisen ohjausjakson 2024 päivitetty etenemissuunnitelma

Puheenjohtajavaltio esittelee

c) Suositus euroalueen talouspolitiikasta 2024

Toimittaminen Eurooppa-neuvostolle

Euroopan tulevaisuus s. 13

Keskustelu

Muut asiat

Valtioneuvoston kanslia

Muistio

EU/5/2024-VNK-21

Landes Sonja

8.3.2024

Eurooppa-neuvosto 21.-22. maaliskuuta 2024

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 19. maaliskuuta 2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Yleisten asioiden neuvosto valmistelee maaliskuun Eurooppa-neuvostoa (21.-22.3.2024) ja käy keskustelun Eurooppa-neuvoston päätelmäluonnoksesta.

Suomen kanta

Ukrainan osalta Suomi pitää tärkeänä, että EU jatkaa vahvaa, tehokasta ja yhtenäistä vastaamista Venäjän sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaan. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. EU:n tulee edelleen johdonmukaisesti lisätä pakotteita Venäjää kohtaan Venäjän aggressioon jatkuessa.

EU:n on luotava pidemmän aikavälin näkymä Ukrainan tukemiseen. Suomi tukee vahvasti Euroopan rauhanrahaston (*European Peace Facility, EPF*) käyttöä. Suomi pitää tärkeänä, että EU lähettää vahvan poliittisen viestin sitoutumisestaan Ukrainan puolustuskyvyn pitkäaikaiseen tukemiseen sekä kansallisesti että unionin yhteisin toimin.

Suomi tukee komission ja korkean edustajan ehdotuksia unionissa pysäytettynä olevien Venäjän keskuspankkivarojen ja niistä kertyvien tuottojen säilyttämisestä. Suomi katsoo, että komission ja korkean edustajan tulisi kiireellisesti valmistella ehdotukset, jotka määrittäisivät tavan, jolla kyseiset tuotot voitaisiin ohjata Ukrainan jälleenrakennuksen tukemiseksi.

Suomi tukee pyrkimyksiä saada Venäjä ja sen edustajat vastuuseen laittomasta hyökkäyssodasta ja sen vaikutuksista, ml. sodan aiheuttamien vahinkojen korvaaminen.

EU:n on jatkettava laajaa kansainvälistä vaikuttamistyötä kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan puolesta ja sen varmistamiseksi, että Venäjän hyökkäyssota tuomitaan YK:n peruskirjan räikeänä loukkauksena.

Turvallisuuden ja puolustuksen osalta Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. Suomi katsoo, että Venäjän aggressio ja muutunut turvallisuusympäristö edellyttävät EU:lta pitkänaikavälin toimia turvallisuuden ja puolustuksen saralla.

Suomi pitää tärkeänä, että unioni on keskittynyt yhä enemmän jäsenmaiden puolustuksen tukemiseen, sotilaallisten suorituskykyjen ja Euroopan puolustusteollisen ja -teknologisen pohjan kehittämiseen sekä kansalaisten turvallisuuteen. Suomi tukee EU:n puolustusyhteistyön syventämistä, jota on jatkettava laaja-alaisesti ja konkreettisesti. Kehittämisessä tulee huomioida sekä EU:n kyky globaalina toimijana että oman puolustuksen vahvistaminen, huomioiden samalla transatlanttisen yhteistyön merkitys.

On tärkeää, että EU toimii Ukrainalle osoitettavan aseellisen tuen sekä Euroopan puolustusteollisuuden kapasiteetin vahvistamiseksi. Ukraina tarvitsee sotilaallista tukea kiireellisesti. Samalla EU-maiden tulee kyetä täydentämään omia varastojaan. Lisäksi on tärkeää luoda edellytyksiä Euroopan puolustusteollisen pohjan vahvistamiselle pidemmällä aikajänteellä.

Suomi pitää hyvänä, että unionille luodaan yhteinen puolustusteollinen strategia. Suomi tukee puolustusteollisen strategian valmistelua ja toimia EU:n puolustusteollisen pohjan vahvistamiseksi.

Suomi tukee toimia EU:n kriisivarautumisen vahvistamiseksi. Suomi katsoo, että unionin kriisivarautumisen tulee olla horisontaalista, kaikki relevantit politiikka-alat kattavaa, hyvin koordinoitua ja siinä tulee varautua erilaisiin, eri EU:n alueita tai koko EU:ta koskeviin sekä myös yhtäaikaisiin kriiseihin. Suomi pitää tärkeänä, että kokonaisturvallisuuden ajattelumallin edistäminen on keskeinen prioriteetti tulevassa EU:n strategisessa agendassa ja tulevan komission ohjelmassa ja pyrkii vaikuttamaan siihen, että tuleva komissio antaa ehdotuksen kokonaisturvallisuuteen perustuvan varautumisunionin (*Preparedness Union*) luomisesta.

Lähi-idän osalta Suomi tukee EU:n yhtenäistä ja vahvaa toimintaa. Suomi tukee unionin korkean edustajan Borrellin pyrkimyksiä vahvistaa EU:n roolia ja edistää Israelin ja palestiinalaisten konfliktin ratkaisemista kahden valtion mallin pohjalta.

Suomi katsoo, että EU:n on tuettava kaikin tavoin Gazassa olevien panttivankien vapauttamiseen tähtäävää diplomatiaa. Sotilaallisen voimankäytön tulee olla välttämätöntä ja suhteellista kansainvälisen oikeuden näkökulmasta. Suomi katsoo, että EU:n tulee jatkaa vahvaa tukeaan palestiinalaishallinnolle. Suomi katsoo, että EU:n tulee edistää humanitaarisen tulitauon aikaansaamista Gazaan.

EU:n tulee jatkaa työskentelyä alueella jo eskaloituneen konfliktin de-eskaloimiseksi. Suomi pitää tärkeänä, että EU vahvistaa merellistä läsnäoloaan Punaisenmeren alueella meriturvallisuuden vahvistamiseksi sekä kauppamerenkulun ja EU:n intressien turvaamiseksi.

Laajentumisen osalta Suomi katsoo, että hakijamaiden omiin ansioihin ja jäsenyysskriteerien täyttämiseen perustuva laajentuminen vahvistaa unionin omaa turvallisuutta, globaalia asemaa sekä taloudellista hyvinvointia ja edistää demokratiaa, oikeusvaltiokehitystä ja perusoikeuksien toteutumista.

Suomi katsoo, että Bosnia-Hertsegovinan on yhä edistytävä komission sille asettamien 14 avainuudistuksen toimeenpanossa. Suomi pitää tärkeänä, että Bosnia-Hertsegovinan neuvottelujen avaaminen sidotaan edellä mainittujen avainuudistusten toimeenpanoon.

Suomi korostaa EU:n muuttoliikekysymyksissä kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa toimia edistetään niin EU:n sisällä kuin suhteissa kolmansiin maihin. Tavoitteena on muuttoliikepaineen hillintä sekä ihmislakuljetuksen ehkäisy. Tehokas ulkorajavalvonta on hallitun muuttoliikepolitiikan keskeinen osa-alue. Lisäksi Suomi edistää määrätietoisesti ratkaisuja, joilla estettäisiin ulkoisten toimijoiden mahdollisuuksia käyttää muuttoliikettä unioniin kohdistuvan vaikuttamisen välineenä.

Hallitusohjelman mukaan Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan tulee keskittyä ruokaturvan parantamiseen.

Pääasiallinen sisältö

Eurooppa-neuvoston on tarkoitus keskustella Ukrainan tilanteesta, turvallisuudesta ja puolustuksesta ja Lähi-idästä. Lisäksi asialistalla ovat laajentuminen, ajankohtaiset ulkosuhdeaiheet, muuttoliike, maatalous ja eurooppalainen ohjausjakso. Eurooppa-neuvoston yhteydessä on tarkoitus järjestää eurohuippukokous (22.3.2024).

Ukrainan osalta Eurooppa-neuvoston on tarkoitus käsitellä Venäjän Ukrainaankohdistamaa hyökkäyssotaa sekä vahvistaa EU:n tuki Ukrainalle. Esillä ovat ainakin aseellinen tuki, turvallisuussitoumukset Ukrainalle, pakotteet ja niiden kiertämisen estäminen, Venäjältä pysäytettyjen varojen tuoton hyödyntäminen, Venäjän ihmisoikeusrikkomukset Ukrainassa, Venäjän ja sen johdon saattaminen vastuuseen rikoksistaan sekä Ukrainan jälleenyraantaminen ja Moldovan tukeminen.

Eurooppa-neuvosto on tarkoitus jatkaa keskustelua turvallisuudesta ja puolustuksesta ja keskustella muun muassa Euroopan tarpeesta lisätä puolustusvalmiutta sekä sen vahvistamiseksi tarvittavista toimista. Keskustelua on tarkoitus käydä komission tiedonannosta Euroopan puolustusteollisuuden strategiaksi sekä strategisen kompassin toimeenpanosta. Lisäksi keskustelua on tarkoitus käydä kriisinhallinnasta ja siviili- ja sotilaallisen valmistautumisen vahvistamisesta.

Eurooppa-neuvoston on tarkoitus keskustella Lähi-idän tilanteesta. Esillä ovat Gazan katastrofaalinen humanitaarinen tilanne ja sen suhteettomat vaikutukset lapsiin sekä nälänhädän uhka, humanitaarisen tauon ja kestävän tulitauon saavuttaminen sekä kansainvälisen humanitaarisen lain kunnioittaminen sekä Hamasin terrori-iskujen tuomitseminen. Keskustelua on tarkoitus käydä myös UNRWAn roolin tärkeydestä, Itä-Jerusalem ja Länsirannan tilanteista, alueellisen eskalaation estämisestä sekä kestävän rauhan saavuttamisesta kahden valtion mallin pohjalta.

Laajentumisen osalta on tarkoitus keskustella ainakin Bosnian ja Hertsegovinan tilanteesta komission raportin pohjalta.

Ajankohtaisten ulkosuhdeasioiden osalta on tarkoitus keskustella poliittisten vankien tilanteesta Venäjällä sekä ihmisoikeustilanteesta Valko-Venäjällä.

Eurooppa-neuvoston on tarkoitus tehdä tilannekatsaus muuttoliiketilanteeseen.

Eurooppa-neuvoston on lisäksi tarkoitus palata maatalousalan nykyisiin haasteisiin ja maanviljelijöiden esittämiin huolenaiheisiin.

Eurooppalaisen ohjauksiakson osalta Eurooppa-neuvoston on tarkoitus vahvistaa vuosittaisen kestävästä kasvusta koskevan selvityksen tulokset sekä euroalueen talouspolitiikkaa koskeva suositus.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Sonja Landes / VNK

VAHVA-tunnus

EU/5/2024

Liitteet

Viite

Valtiovarainministeriö

Perusmuistio

EU/1248/2023-VM-4

Palmén Olli

11.3.2024

Yleisten asioiden neuvosto 19.3.2024; Eurooppalainen ohjausjakso 2024

Kokous

Euroopan unionin neuvosto (yleiset asiat), 19.03.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyen

- a) käydään näkemystenvaihto puheenjohtajan esittelemän yhteenvetoraportin pohjalta vuoden 2024 eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvistä neuvoston toimista.
- b) neuvoston puheenjohtajavaltio Belgia esittelee vuoden 2024 eurooppalaista ohjausjaksoa koskevan päivitetyn etenemissuunnitelman.
- c) Eurooppa-neuvostolle toimitetaan hyväksyttäväksi suositusehdotus euroalueen talouspolitiikan suosituksista, josta on keskusteltu valtiovarainministerien ECO-FIN-neuvoston kokouksessa 16.01.2024. Eurooppa-neuvoston jälkeen suositus hyväksytään muodollisesti ECOFIN-neuvostossa.

Suomen kanta

Suomi ottaa puheenjohtajan yhteenvetoraportin ja eurooppalaista ohjausjaksoa 2024 koskevan etenemissuunnitelman tiedoksi. Suomi voi hyväksyä euroalueen suositukset vuodelle 2024.

Pääasiallinen sisältö

Yhteenvetoraportissa esitellään vuoden 2024 eurooppalaista ohjausjaksoa. Vuoden 2024 ohjausjakson käynnisti 21.11.2023 julkaistu komission syyspaketti. Paketti sisältää vuotuisen kestäväen kasvun selvityksen, varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, ehdotuksen yhteiseksi työllisyysraportiksi ja suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskeviksi suosituksiksi.

Puheenjohtajavaltion yhteenvetoraportti

Vuotuinen kestäväen kasvun selvitys (*Annual Sustainable Growth Survey*, lyh. ASGS) määrittelee EU:n talous- ja työllisyyspolitiikan painopisteet seuraavaksi 12–18 kuukaudeksi sen julkaisemisesta. Asiakirja esittelee suuntaviivat EU:n kilpailukyyn vahvistamiseksi vihreän ja digitaalisen siirtymän kautta. Selvityksessä esitetty talousnäkökulma perustui komission syksyn talousennusteeseen marraskuulta 2023. Ennusteen mukaan Euroopan talous kasvoi hitaammin, kun BKT:n määrä kasvoi vain vähän vuoden 2023 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä. (BKT:n kasvu vuonna 2023 oli 0,6 % sekä EU:ssa että euroalueella).

Vuotuisessa kestäväen kasvun selvityksessä viitattiin merkittäviin rakenteellisiin haasteisiin, kuten heikkoon tuottavuuden kasvuun, ikääntymiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen, jotka on ratkaistava, jotta pysytään kestäväen kilpailukyyn tiellä. Myös vahingolliset geopolittiset tapahtumat ovat osoittaneet, että EU:n on pysyttävä kilpailukykyisenä globaaleilla markkinoilla ja samalla varmistettava, ettei kukaan ei jää kehityksestä jälkeen. Talouspolitiikan koordinaatio talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson kautta tukee jäsenvaltioita näiden haasteiden ratkaisemisessa antamalla selkeää ja koordinoitua poliittista ohjausta seuraavalle vuodelle.

Vuotuisen kestäväen kasvun selvitys keskittyi myös elpymis- ja palautumistukivälineen jatkuvaan yhdistämiseen osaksi eurooppalaista ohjausjaksoa investointien suuntaamiseksi niille aloille, joilla tarvitaan uudistuksia.

ECOFIN-neuvosto hyväksyi 16. tammikuuta 2024 päätelmät vuoden 2024 vuotuisesta kestäväen kasvun selvityksestä. Ministerit totesivat, että talousnäkökulmiin liittyvät epävarmuus- ja alasuuntaiset riskit ovat lisääntyneet viime kuukausina, mikä johtuu suurelta osin geopolittisistä jännitteistä ja niiden vaikutuksista energiamarkkinoiden epävakautteen. Kasvun odotetaan kuitenkin vähitellen elpyvän vuonna 2024, mitä tukevat edelleen vahvat työmarkkinat ja jatkuva inflaation hidastuminen.

Neuvosto oli yleisesti ottaen samaa mieltä vuotuisessa kestäväen kasvun selvityksessä esitetystä haasteista ja taloudellisista painopisteistä. Neuvosto korosti pikaisten ja koordinoitujen politiikkatoimien merkitystä EU:n talouden kilpailukyyn ja iskunkestävyyden vahvistamisessa painottaen tulevien haasteiden ratkaisemista erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän sekä ikääntyvän väestön osalta.

Ministerit totesivat, että vuonna 2024 eurooppalainen ohjausjakso kytkeytyy edelleen elpymis- ja palautumissuunnitelmien toimeenpanoon ja varmistaa uudistusten ja investointien täydentävyyden muiden EU:n rahoitusvälineiden kanssa. Talouspolitiikan EU-ohjausjakson tulisi ensisijaisesti keskittyä talous-, finanssi- ja työllisyyspolitiikkaan, mukaan lukien uudistus- ja investointihaasteisiin, joihin ei ole keskitytty elpymis- ja palautumissuunnitelmissa, ja vältettävä päällekkäisyyksiä eri valvontatyötehtävien välillä.

Neuvosto hyväksyi lisäksi vuoden 2024 varoitusmekanismia koskevasta kertomuksesta 16. päivänä tammikuuta 2024 antamissaan päätelmissä raportin arvion makrotaloudellisten epätasapainojen kehittymisestä ja uusista riskeistä. Ministerit peräänkuuluttivat makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn tehokasta täytäntöönpanoa ja parempaa yhdistämistä talouden ohjauskehikseen. Ministerit viittasivat tarpeeseen seurata ole-

massa olevia ja mahdollisesti syntyvässä olevia epätasapainoja sekä oikea-aikaisiin politiikkatoimiin, mukaan lukien asiaankuuluvien uudistusten toteuttaminen, kuten on esitetty maakohtaisissa suosituksissa osana eurooppalaista ohjausjaksoa sekä elpymis- ja palautumissuunnitelmissa.

Vuoden 2024 luonnoksessa neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta jäsenvaltioita suositeltiin luopumaan energian hätätukitoimenpiteistä mahdollisimman pian kulvana vuonna ja käyttämään siihen liittyviä säästöjä alijäämien supistamiseen. Euroalueen talouksien olisi varmistettava elpymis- ja palautumissuunnitelmien jatkuva, pikainen ja tehokas toimeenpano hyödyntäen täysimääräisesti koheesiopolitiikan ohjelmia ja varmistettava, että niiden väliarvioinnissa otetaan huomioon talouspolitiikan EU-ohjausjaksossa yksilöidyt uudet haasteet ja suositukset sekä edistyminen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa vähentämättä kuitenkaan niiden yleistä tavoitetta.

Euroalueen talouspolitiikkaa koskevan suositusluonnoksen työllisyyden ja sosiaalisten näkökohtien osalta jäsenvaltioita kannustettiin tukemaan palkkakehitystä, jolla hillitään ostovoiman menetyksiä erityisesti pienituloisilla, ottaen asianmukaisesti huomioon inflaation ja kilpailukykydynamiikkaan kohdistuvat riskit sekä välttämällä eroja euroalueella. Niiden olisi pantava täytäntöön aktiivista työmarkkinapolitiikkaa työvoima- ja osamisyajaisiin puuttumiseksi ja tuottavuuden ja kasvun lisäämiseksi samaan aikaan, kun turvataan ja vahvistetaan riittäviä ja kestäviä sosiaalisen suojelun ja osallisuuden järjestelmiä.

Euroalueen talouspolitiikkaa koskeva neuvoston suositus olisi hyväksyttävä sen jälkeen, kun Eurooppa-neuvosto on hyväksynyt sen kokouksessaan 21.–22. maaliskuuta 2024.

Keskustelu ja politiikkakeskustelu

TSTK-neuvosto kävi 27.11.2023 eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä periaatekeskustelun vihreästä työehtosopimusneuvottelusta. Eräät jäsenvaltiot totesivat, että vihreät työehtosopimusneuvottelut ovat käynnistymässä joissakin EU-maissa, mutta myönsivät, että aiheen näkyvyys voi kasvaa. Jäsenvaltioiden välillä käytävää keskustelua vihreää neuvottelua koskevista kokemuksista ja parhaista käytännöistä pidettiin tervetulleena. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja työntekijöiden suojelu sekä koulutus, taitojen parantaminen ja uudelleen koulutus ovat välttämättömiä, jotta ne vastaisivat vihreän siirtymän uudentyyppisiä työpaikkoja, kuten jotkin jäsenvaltiot mainitsivat. Työmarkkinaosapuolten olisi osallistuttava vihreän siirtymän seurausten käsittelyyn työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun puitteissa.

ECOFIN-neuvosto kävi 8. joulukuuta 2023 keskustelun eurooppalaisesta ohjausjaksosta sen jälkeen, kun komissio oli esitellyt syyspaketin. Vuotuisessa kestävä kasvun selvityksessä esitetään EU:n talous- ja työllisyyspolitiikan painopisteet. Varoitusmekanismia koskeva kertomus käynnistää vuotuisen makrotalouden epätasapainoa koskevan menettelyn. Euroalueen suositus sisältää euroalueen jäsenvaltioille suosituksia koko euroalueen toimintaan vaikuttavista politiikkatoimista.

Tunnustaen talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson parlamentaarisen ulottuvuuden puheenjohtajavaltio järjesti yhdessä Euroopan parlamentin kanssa talouspolitiikan eurooppalaista ohjausjaksoa koskevan parlamentaarisen viikon 2024 (12.–13.2.2024) EU:n talouden ohjauksesta parlamentarisesta näkökulmasta.

Päivitetty etenemissuunnitelma

Vakiintuneen käytännön mukaisesti neuvoston puheenjohtajamaat laativat etenemissuunnitelman, jossa hahmotellaan eurooppalaisen ohjausjakson tärkeimmät vaiheet.

Etenemissuunnitelman tavoitteena on varmistaa, että kaikki asiaankuuluvat neuvoston kokoonpanot ja niiden valmistelevat elimet työskentelevät koordinoitusti ja johdonmukaisesti valmistellakseen ohjausjaksoa koskevia Eurooppa-neuvoston keskusteluja perusteellisesti. Suunnitelma mahdollistaa myös sen, että yleisten asioiden neuvosto ja Coreper voivat valvoa prosessia.

Vuoden 2024 etenemissuunnitelma on jaettu kahteen osioon: ensimmäinen osio kuvaa talouspolitiikan EU-ohjausjakson vaiheita maaliskuun Eurooppa-neuvoston kokoukseen asti. Toinen osio sisältää alustavan suunnitelman ohjausjakson vaiheista Eurooppa-neuvoston maaliskuun kokouksesta ja heinäkuun 2024 loppuun. Toisen osion vaiheet riippuvat osittain uudistetun talouspolitiikan koordinaatiokehon voimaantumisen ja komission kevätpaketin julkaisun ajankohdasta.

Kesäkuun Eurooppa-neuvosta varten jäsenmaat toimittavat huhtikuun loppuun mennessä kansalliset uudistus- ja vakaus- tai lähentymishjelmansa, jos uudistunut talouspolitiikan koordinaatiokehikko ei ole astunut voimaan. Lisäksi komissio julkaisee makrotalouden epätasapainoa koskevaan menettelyyn liittyvät maakohtaiset syväanalyysit huhtikuun loppuun mennessä. Kesäkuun puolivälissä komissio julkaisee kevätpaketin, joka sisältää maaraaportit, maakohtaiset suositukset vuodelle 2024. Kevätpaketin yhteydessä käsitellään tarvittaessa myös vakaus- ja kasvusopimuksen toimeenpanoa. Kevätpaketin yhteydessä julkaisee lisäksi ehdotuksensa neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista. Maakohtaisten suositusten julkistamisen jälkeen ilmoitetaan niiden valmisteluun liittyvästä työnjaosta eri komiteoiden kesken. Suositukset esitellään ja hyväksytään työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden, talous- ja rahoitusasioiden ja yleisten asioiden neuvostoissa kesäkuussa ennen Eurooppa-neuvoston kesäkuun kokousta, jossa on tarkoitus keskustella neuvoston suosituksia koskevista päätelmistä. Heinäkuun alussa talous- ja rahoituskomitea, talouspoliittinen komitea, talous- ja rahoituskomitean sijaisjäsenet, työllisyyskomitea ja sosiaaliturvakomitea viimeistelevät vuoden 2024 maakohtaiset suositukset.

Heinäkuun lopulla työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden sekä talous- ja rahoitusasioiden hyväksyvät maakohtaiset suositukset. Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto hyväksyy myös tarvittaessa vakaus- ja kasvusopimukseen liittyen neuvoston suositukset liiallisen alijäämän menettelyssä. Maakohtaiset suositukset on määrä hyväksyä heinäkuun loppuun mennessä.

Suositus euroalueen talouspolitiikasta

Komissio esitteli suosituksensa euroalueen talouspolitiikkaa koskeviksi suosituksiksi osana 21.11.2023 julkaistua komission syyspakettia. Jäsenmaat ovat keskustelleet suosituksista valmistelemissa komiteoissa joulukuun tammikuussa ennen euroryhmän ja talous- ja rahoitusasioiden neuvoston hyväksymistä 16.01.2024. Teksti olisi hyväksyttävä virallisesti sen jälkeen, kun Eurooppa-neuvosto on hyväksynyt sen maaliskuussa 2024.

Luonnoksessa neuvoston suositukseksi Euroopan unionin neuvosto esittelee seuraavat viisi talouspolitiikan suositusta, joiden mukaan euroalueen maiden tulisi yksinään ja yhdessä, myös elpymis- ja palautumissuunnitelmien toimeenpanon avulla, vuosina 2024–2025:

1. Toteuttaa koordinoitua ja varovaista finanssipolitiikkaa pitääkseen velan varovaisella tasolla tai kääntääkseen velkasuhteet uskottavasti laskusuuntaan. Vaikka politiikkatoimien tulisi pysyä joustavana vallitsevan epävarmuuden vuoksi, saavuttaa euroalueella yleisesti rajoittava finanssipolitiikan viritys neuvoston suositusten mukaisesti ja siten vahvistaa julkisen talouden kestävyttä ja välttää kiihdyttämästä inflaatiota. Purkaa hätätilanteeseen liittyvät energiatukitoimet mahdollisimman nopeasti vuonna 2024 ja käyttää tästä aiheutuvat säästöt alijäämien supistamiseen. Kehittää

finanssipoliittisia strategioita harkitun julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitus- aseman saavuttamiseksi ja tarvittaessa velkakestävyuden vahvistamiseksi päättävällä, eriytetyllä, asteittaisella ja realistisella vakauttamisella sekä laadukkailla julkisilla investoinneilla ja uudistuksilla, jotta voidaan erityisesti parantaa kestäväää kasvua ja parantaa euroalueen kykyä selviytyä tulevista haasteista. Sisällyttää tarvittaessa näihin strategioihin toimenpiteitä julkisten menojen tehokkuuden ja laadun lisäämiseksi sekä eläke-, terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoivajärjestelmien kestävyuden ja riittävyyden parantamiseksi.

2. Pitää yllä korkeaa julkisten investointien tasoa, tukea vihreää ja digitaalista siirtymää, vahvistaa tuottavuutta, kilpailukykyä ja vahvistaa taloudellista ja sosiaalista iskunkestävyyttä. Varmistaa elpymis- ja palautumissuunnitelmien, mukaan lukien niiden REPowerEU-lukujen, jatkuvan, nopean ja tehokkaan täytäntöönpanon. Hyödyntää täysimittaisesti koheesiopolitiikan ohjelmia ja varmistaa, että niiden väliarvioinnissa otetaan huomioon muun muassa talouspolitiikan eurooppalaisessa ohjausjaksossa yksilöidyt uudet haasteet ja suositukset sekä edistyminen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa vähentämättä kuitenkaan niiden yleistä tavoitetta.

3. Tukea kansallisten käytäntöjen mukaisesti ja työmarkkinaosapuolten roolia kunnioittaen palkkakehitystä, joka lieventää ostovoiman menetyksiä erityisesti pienituloisilla, ottaen asianmukaisesti huomioon kilpailukykydynamiikkaan ja inflatioon kohdistuvat riskit sekä välttämällä eroja euroalueen sisällä. Edistää osaamisen parantamista ja uudelleen koulutusta, mukaan lukien vihreiden ja digitaalisten siirtymien osalta. Toteuttaa aktiivista työmarkkinapolitiikkaa, jolla puututaan työ- ja osaamispulaan ja lisätään tuottavuutta ja talouden kasvua. Edistää työolojen parantamista työntekijöiden houkuttelemiseksi ja pitämiseksi työssä työvoimapulaan vastaamiseksi. Ryhtyä toimiin helpottaakseen kolmansista maista saapuvien työntekijöiden hallittua lailista maahanmuuttoa työvoimapulasta kärsivillä aloilla täydentäen EU-maiden osajien hyödyntämistä. Turvata ja vahvistaa riittäviä ja kestäviä sosiaalista suojelua ja osallisuutta edistäviä järjestelmiä. Varmistaa työmarkkinaosapuolten tehokas osallistuminen päätöksentekoon ja vahvistaa työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua.

4. Poistaa investointiesteitä, joilla kavennetaan vihreään ja digitaaliseen siirtymiin liittyvää investointivajetta. Parantaa erityisesti innovatiivisten yritysten ja pk-yritysten rahoituksen saantia syventämällä ja vahvistamalla pääomamarkkinaunionia edelleen. Varmistaa, että asiaankuuluville strategisille aloille suunnattu julkinen tuki kohdennetaan väärin määrättyä tasavertaisia toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla ja että tavoitteena on parantaa euroalueen kilpailukykyä ja avointa strategista autonomiaa. Jatkaa euron kansainvälisen roolin vahvistamista ja edistää edelleen digitaalista euroa koskevaa työtä.

5. Säilyttää makrotaloudellinen vakaus, ylläpitää luottokanavia ja välttää rahoituksen hajautumiseen liittyvä riski. Seurata riskejä, jotka liittyvät tiukentuneisiin rahoitusoloihin, erityisesti omaisuususerien laatuun ja niiden mahdollisiin hintojen muutoksiin, myös kiinteistömarkkinoilla. Valvoa pankkisektorin ja pankkien ulkopuolisen rahoituksen välityksen kehitystä systeemisten riskien ja talouteen kohdistuvien kielteisten läikkymisvaikutusten muodostumisen estämiseksi. Saattaa pankkiunioni päätökseen jatkamalla kaikkien keskeneräistä työtä kaikilla osa-alueilla.

Talous- ja rahaliiton (EMU) syventämistä koskevissa jatkotoimissa olisi otettava huomioon kokemukset unionin kokonaisvaltaisen talouspoliittisen toiminnan suunnittelusta ja täytäntöönpanosta covid-19-kriisiin vastaamiseksi. EMUn syventämistä tulisi jatkaa kunnioittaen täysimääräisesti unionin sisämarkkinoita sekä avoimella ja läpinäkyvällä tavalla euroalueen ulkopuolisia jäsenvaltioita kohtaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 15.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 15.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Council of the European Union. (8.3.2024). European Semester 2024 - Synthesis report. 6690/24.

Council of the European Union. (8.3.2024). European Semester 2024 – Updated roadmap. 14716/1/23 REV 1.

Council of the European Union. (9.1.2024). Draft COUNCIL RECOMMENDATION on the economic policy of the euro area. 5025/24.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Olli Palmén, VM, 029 553 0593
Finanssineuvos Laura Vartia, VM, 029 553 0228

VAHVA-tunnus

EU/1248/2023

Liitteet

-

Viite

-

Valtioneuvoston kanslia

Perusmuistio

EU/65/2024-VNK-1

Siivola Heli

12.3.2024

Yleisten asioiden neuvosto 19.3.2024; Euroopan tulevaisuus

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 19.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Myöntäessään kesäkuussa 2022 Ukrainalle ja Moldovalle ehdokasmaan aseman Eurooppa-neuvosto korosti, että kunkin maan edistyminen kohti EU:n jäsenyyttä riippuu sen omista ansioista kriteerien täyttämässä. Lisäksi on otettava huomioon EU:n kyky ottaa vastaan uusia jäseniä (*EU's capacity to absorb new members*).

Eurooppa-neuvoston jäsenten Granadassa 6.10.2023 antamassa julistuksessa korostettiin EU:n ja tulevien jäsenvaltioiden tarvetta valmistautua laajentumiseen. Jäseniksi pyrkivien maiden on EU:n avustuksella tehostettava uudistustoimiaan erityisesti oikeusvaltion alalla. Samanaikaisesti EU:n on edettävä tarvittavissa sisäisissä toimissa ja uudistuksissa. Eurooppa-neuvoston jäsenet painottivat tarvetta vahvistaa unionin pitkän aikavälin tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi sekä käsitellä keskeisiä kysymyksiä koskien unionin prioriteetteja, politiikkoja ja toimintakykyä.

Joulukuun 2023 Eurooppa-neuvosto korosti, että unionin laajentuessa EU-politiikkojen on täytettävä tulevaisuuden vaatimukset, niitä on rahoitettava kestäväällä tavalla yhteisten arvojen pohjalta ja EU:n toimielinten on toimittava edelleen tehokkaasti. Eurooppa-neuvosto totesi käsittelevänsä unionin sisäisiä uudistuksia tulevissa kokouksissaan.

Keskusteluja aiheesta jatketaan rinnakkain EU:n seuraavan strategisen ohjelman valmistelun kanssa. EU:n strateginen ohjelma 2024–2029 ja etenemissuunnitelma jatkotyölle

koskien unionin sisäisiä uudistuksia (*Roadmap on internal reforms*) on tarkoitus hyväksyä kesäkuun 2024 Eurooppa-neuvostossa.

Yleisten asioiden neuvostossa on Ruotsin (kevät 2023) ja Espanjan (syksy 2023) puheenjohtajakaussilla käyty alustavia keskusteluja EU:n tulevaisuudesta ja laajentumisen vaikutuksista EU:n politiikanaloille, rahoitukseen ja toimielimiin. Neuvoston tämänhetkinen puheenjohtajavaltio Belgia (kevät 2024) haluaa jatkaa näitä tulevaisuuskeskusteluja tukeakseen Eurooppa-neuvoston työtä. Puheenjohtajavaltio korostaa, että keskustelujen kontekstina on laajentumiseen valmistautumisen ohella myös yleisemmin EU:n toimintakyvyn säilyttäminen ja vahvistaminen nopeasti muuttuvassa maailmassa. Unionin on kyettävä jatkossakin edistämään ja suojelemaan kansalaistensa hyvinvointia ja turvallisuutta.

Yleisten asioiden neuvostossa 19.3.2024 on tarkoitus keskustella etenkin laajentumisen vaikutuksista EU:n eri politiikanaloille. Komissiolta odotetaan tiedonantoa aiheesta. Tiedonanto on viivästynyt, ja se annetaan tämänhetkisten tietojen mukaan vasta yleisten asioiden neuvoston kokousta seuraavana päivänä 20.3.2024. Varsinaiset ehdotukset jäävät kesäkuun 2024 Euroopan parlamentin vaalien jälkeen nimitettävälle uudelle komissiolle. Keskeisessä asemassa tulevat olemaan erityisesti EU:n seuraavaa monivuotista rahoituskehystä koskevat komission ehdotukset, joita odotetaan viimeistään kesällä 2025.

Suomen kanta

Hallitusohjelman mukaisesti Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja.

Suomen EU-politiikan avaintavoitteet seuraavalle EU-vaalikaudelle on linjattu E-kirjeessä E 58/2023. Suomen pääprioriteetit EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan ovat Euroopan strategisen kilpailukyvyn vahvistaminen, Euroopan kokonaisturvallisuuden parantaminen ja puhtaan siirtymän sekä biotalouden ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistäminen.

Suomi katsoo, että hakijamaiden omiin ansioihin ja jäsenyyssuhteiden täyttämiseen perustuva laajentuminen vahvistaa unionin omaa turvallisuutta, globaalia asemaa sekä taloudellista hyvinvointia ja edistää demokratiaa, oikeusvaltiokehitystä ja perusoikeuksien toteutumista.

Unionin tulee jatkaa tukea hakijamaille lähentymisen vauhdittamiseksi ja jäsenyyssuhteiden täyttämiseksi. Suomi korostaa, että asteittaisen lähentymisen tavoitteena tulee säilyä täysjäsenyys ja otettujen askelten tulee perustua kunkin hakijamaan meriitteihin ja olla tarpeen mukaan peruttavissa.

Liittymisprosessin rinnalla unionin tulee edetä tarvittavassa sisäisessä pohjatyössä. Suomen näkemyksen mukaan perussopimusmuutokset eivät ole ennakkoehto uusien jäsenvaltioiden hyväksymiselle unioniin, vaan EU:n toimintaa on uudistettava ja tehostettava ensisijaisesti nykyisten perussopimusten puitteissa. Samalla EU:n on oltava sitoutunut ja luotettava neuvottelukumppani.

Laajentumisella tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia EU:n politiikanaloille, erityisesti EU-rahoitukseen. Vaikka mikään ehdokasmaista ei vielä liittyisikään unioniin vuoden 2027 jälkeisellä rahoituskehyskaudella, tulevaan kehykseen kuitenkin odotetaan sisältyvän nykyistä huomattavasti merkittävämpää rahoitustukea ehdokasmaille. Lisäksi on odotettavissa, että mahdollinen laajentuminen luo jo ennakkollisesti painetta uudistaa ja mo-

dernisoida EU:n tulevaa rahoituskehystä. Suomi korostaa, että vasta uusien jäsenvaltioiden liittymisen myötä osasta nykyisiä nettosaajamaita tulisi nettomaksajia ja nykyisten nettomaksajien nettomaksuasema entisestään kasvaisi.

Suomi tunnistaa tulevan laajentumisen erityisen merkityksen EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa. Suomi korostaa, että tasapainoisen ja globaalia ruokaturvaa tukevan ratkaisun löytäminen nykyarvion mukaan edellyttäisi riittävän pitkiä siirtymäaikoja sekä maataloustukijärjestelmän uudistamista vastaamaan uutta tilannetta.

Suomi tunnistaa lisäksi, että mahdollisten uusien jäsenmaiden myötä unioniin tulisi joukko nykyiseen verrattuna huomattavasti vähemmän vauraita jäsenvaltioita ja koheesiopolitiikan maantieteellinen painopiste siirtyisi entistä enemmän itäiseen Eurooppaan. Suomi katsoo, että modernisoitaessa koheesiopolitiikkaa ja sen varojenjakokriteerejä tulisi entisestään painottaa Euroopan unionin ulkoraja-alueiden merkitystä ja niiden tulevaisuuden toimintaedellytyksiä sekä koheesiopolitiikan varojen jakautumista vaikuttavasti. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa Suomi korostaa etenkin Itä- ja Pohjois-Suomen merkitystä koko Euroopan turvallisuudelle.

Suomi korostaa, että unionin laajentuminen tarkoittaisi nykyistä suurempia sisämarkkinoita ja uusia kasvumahdollisuuksia suomalaisille yrityksille.

Pääasiallinen sisältö

Jäsenvaltiot ovat olleet yhtä mieltä tarpeesta aloittaa keskustelu EU:n sisäisestä valmistautumisesta unionin laajentumiseen. Samalla on korostettu, että EU:n tulee olla luotettava neuvottelukumppani hakijamaiden edetessä jäsenyyshedellytysten täyttämässä.

Jäsenvaltioiden kesken on tällä hetkellä selkeä yhteisymmärrys siitä, että EU:n toimintaa tulisi kehittää ensisijaisesti nykyisten perussopimusten puitteissa ja että unionin mahdollinen tuleva laajentuminen ei edellytä perussopimusten avaamista. Tämä on myös neuvoston pääsihteeristön ja oikeudellisen yksikön näkemys.

Alustavissa keskusteluissa on korostettu tarvetta arvioida laajentumisen vaikutuksia EU:n eri politiikanaloille. Komission tulevaa tiedonantoa on pidetty tärkeänä kontribuutiona tähän keskusteluun. Jäsenvaltiot ovat katsoneet, että jatkokeskusteluissa tulisi keskittyä erityisesti niihin politiikanaloihin, joihin laajentuminen eniten vaikuttaisi. Esille on nostettu erityisesti yhteisten arvojen ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen, sisämarkkinat ja neljä vapautta, maatalouspolitiikka, koheesiopolitiikka sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikka.

Laajentumisen rahoitusvaikutusten on katsottu edellyttävän huolellista arviointia ja analyysiä. Toisaalta on pidetty tärkeänä puhua myös siitä, mitkä olisivat kustannukset, jos EU ei laajenisi. Nykytilanteessa laajentuminen nähdään pitkälti välttämättömyytenä, myös turvallisuusyhteyksistä. Laajentumisen on korostettu tuovan myös EU:lle uusia mahdollisuuksia muun muassa kasvavien sisämarkkinoiden myötä.

EU:n toimielimiä ja päätöksentekoa koskevat institutionaaliset kysymykset pyrittiin ratkaisemaan aikaa kestäväällä tavalla jo Lissabonin sopimuksessa (2009). Esimerkiksi EU:n keskeisten toimielinten kokoonpanoja (komission koko, Euroopan parlamentin paikkajako) voidaan muuttaa perussopimuksia avaamatta. Myös lähes kaikissa neuvoston yksimielisyyttä edellyttävissä asioissa voitaisiin jo nyt siirtyä määräenemmistöpäätöksiin, jos jäsenvaltiot yksimielisesti näin haluaisivat. Samoin useimmilla aloilla olisi jo nyt haluttava mahdollista siirtyä erityisestä lainsäätämisyjärjestyksestä tavalliseen lainsäätämisyjärjestykseen. EU:n perussopimukset mahdollistavat tietyillä aloilla myös nopeamman ete-

nemisen pienemmällä jäsenvaltiojoukolla. Jäsenvaltioiden kesken on erilaisia näkemyksiä siitä, missä määrin näitä EU:n perussopimusten jo tarjoamia mahdollisuuksia olisi tarpeen hyödyntää.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

EU:n perussopimusten mukaisesti Eurooppa-neuvosto antaa unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittelee sen yleiset poliittiset suuntaviivat ja painopisteet.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin täysistunto hyväksyi 29.2.2024 parlamentin ulkoasiainvaliokunnassa (AFET) ja perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnassa (AFCO) valmistellun mietinnön EU-integraation syventämisestä tulevaa laajentumista ajatellen (P9_TA(2024)0120). Raportoijina olivat Petras Auštrevičius (AFET, Renew Europe) ja Pedro Silva Pereira (AFCO, S&D).

Euroopan parlamentti on esittänyt myös erittäin kunnianhimoisia ehdotuksia EU:n perussopimusten muuttamisesta (P9_TA(2023)0427). Euroopan parlamentin AFCO-valiokunta hyväksyi perussopimusmuutoksia koskevan mietintöluonnoksen 25.10.2023 ja julkaisi sen 7.11.2023. Parlamentin täysistunto teki luonnokseen useita muutoksia ja hyväksyi mietinnön 22.11.2023 niukalla äänten enemmistöllä: 305 puolesta, 276 vastaan ja 29 tyhjää. Mietintöön liittyvän päätöslauselman hyväksymistä kannatti vain 291 edustajaa (274 vastaan, 44 tyhjää). Parlamentissa on 705 edustajaa. Neuvosto teki 18.12.2023 päätöksen parlamentin ehdotusten toimittamisesta Eurooppa-neuvostolle. Eurooppa-neuvosto ei ole toistaiseksi käsitellyt ehdotuksia. Perussopimuksissa ei ole asetettu aikarajoja perussopimusten muuttamista koskevien ehdotusten käsittelylle Eurooppa-neuvostossa.

Perussopimusten avaamiseen Eurooppa-neuvostossa tarvittava jäsenvaltioiden enemmistö ei vaikuta todennäköiseltä lähitulevaisuudessa. Perussopimusten muutosprosessi voidaan käynnistää jäsenvaltioiden yksinkertaisella enemmistöllä, mutta sen päättäminen edellyttää jäsenvaltioiden yksimielisyyttä ja muutosten ratifiointia kaikissa jäsenvaltioissa. Jäsenvaltioiden kesken on laaja yhteisymmärrys siitä, että perussopimuksia ei tulisi avata ilman jäsenvaltioiden yhteistä tahtotilaa ja selkeää yhteistä visiota tavoiteltavista muutoksista. Valtioneuvosto ei pidä realistisena, että tällainen yhteinen tahtotila voitaisiin saavuttaa parlamentin ehdotusten pohjalta. (Ks. tarkemmin E 79/2022 vp – EJ 9/2023 vp).

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 15.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 15.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komission puheenjohtaja von der Leyen korosti 13.9.2023 unionin tilaa koskevassa puheessaan, ettei unionin laajentuminen voi jäädä odottamaan perussopimusmuutoksia. Se on tehtävissä ja EU:n on oltava siihen valmis nopeammin. Von der Leyen korosti tarvetta tarkastella laajentumisen vaikutuksia EU:n politiikanaloihin ja totesi, että komissio alkaa valmistella arvioita siitä, millaisia mukautuksia kullekin politiikan alueelle on tehtävä laajempaa unionia varten. Lisäksi on von der Leyenin mukaan mietittävä EU:n toimielimiä ja niiden toimintaa, keskusteltava EU:n budjetin tulevaisuudesta (mitä rahoitettaisiin, missä muodossa rahoitus olisi ja mistä lähteistä rahoitettaisiin) ja varmistettava uskottavat turvallisuussitoumukset. Von der Leyen totesi komission aikovan esittää ajatuksiaan Eurooppa-neuvostolle Belgian puheenjohtajakaudella. Komission vuoden 2024 työohjelmassa vahvistettiin, että komissio tulee antamaan aiheesta tiedonannon (*Communication on pre-enlargement reforms and policy reviews*).

Asiakirjat

Future of Europe - Presidency note, 7313/24, 12.3.2024.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNK / EU-erityisasiantuntija Heli Siivola, p. 0295 160 476.

VAHVA-tunnus

EU/65/2024

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Liitteet

Napsauta tähän ja kirjoita liitteet